KOMISIA EURÓPSKYCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 20.10.2004
KOM(2004) 701 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Pripravenosť a zvládnutie dôsledkov v boji proti terorizmu

OBSAH

1. ÚVOD 3

2. RÁMEC CIVILNEJ OCHRANY 3

2.1. Mechanizmus civilnej ochrany Spoločenstva 3

2.2. Zvýšenie pripravenosti prostredníctvom odbornej prípravy a simulačných cvičení ... 4

2.3. Určovanie a hodnotenie schopností 5

3. OCHRANA ZDRAVIA 6

3.1. Výzva 6

3.2. Spolupráca v oblasti zabezpečenia zdravia 6

3.3. Uvedomenie si hrozby a opatrenia v oblasti príkazov a kontroly: Mechanizmus na výmenu informácií, poradenstvo a koordináciu 7

3.4. Dohľad a odhaľovanie: Schopnosť vykonávať inventúru, odhaľovať a identifikovať 7

3.5. Reakcia a obnova: Databáza zásob liekov a zdravotných služieb a opatrenia na zabezpečenie liekov, špecialistov, iných lekárskych materiálov a infraštruktúry 8

3.6. Prevencia a ochrana: Zákaz pohybu látok a biologická bezpečnosť 8

3.7. Posilňovanie pripravenosti a reakcie 9

3.8. Medzinárodná spolupráca 9

4. SIETE SYSTÉMOV RÝCHLEHO VAROVANIA V SPOLOČENSTVE 10

4.1. Súčasné pohotovostné systémy Komisie určené na rýchle varovanie 10

4.2. Konsolidovanie pohotovostných systémov, ktoré riadi Komisia 10

4.3. Sieť Európskej únie na presadzovanie práva 11

4.4. Varovná informačná sieť Európskej únie pre najdôležitejšiu infraštruktúru 11

TECHNICKÉ PRÍLOHY 12

1. ÚVOD

Európska rada na svojom zasadnutí v júni 2004 požiadala Komisiu a Radu, aby zhodnotili schopnosť členských štátov zabrániť a vysporiadať sa s teroristickými útokmi a posilnili súčasnú spoluprácu v oblasti civilnej ochrany. Toto oznámenie prináša prehľad o krokoch, ktoré v súčasnosti podniká Komisia, a navrhuje ďalšie opatrenia na posilnenie súčasných nástrojov a splnenie mandátov, ktoré udelila Európska rada.

2. RÁMEC CIVILNEJ OCHRANY

2.1. Mechanizmus civilnej ochrany Spoločenstva

Vzájomná pomoc a kolektívne kroky sú politickou požiadavkou aj praktickou nutnosťou v prípade teroristického útoku. Teroristické útoky si môžu vyžiadať zapojenie mnohých rôznych zásahových tímov, počnúc zabezpečením tradičnej civilnej ochrany až po náročnejšie technické a vedecké zdroje. Schopnosti nevyhnutné na zvládnutie dôsledkov teroristických útokov môžu ľahko prekročiť možnosti postihnutej krajiny. Iba kolektívne kroky založené na solidarite môžu zabezpečiť včasnú a primeranú reakciu na *všetky* teroristické scenáre.

Komisia je pripravená pomáhať členským štátom pri implementácii ich záväzku solidarity prostredníctvom mechanizmu civilnej ochrany Spoločenstva. Mechanizmus Spoločenstva, ktorý vznikol v októbri 2001, sa rýchlo zdokonalil a stal sa kľúčovým nástrojom európskej spolupráce v oblasti civilnej ochrany. Účasť na mechanizme sa rozrástla na celkový počet 30 krajín (EÚ-25, Bulharsko, Rumunsko, Island, Lichtenštajnsko a Nórsko), pričom aj ďalšie krajiny prejavili záujem pripojiť sa k mechanizmu. Komisia úzko spolupracuje s členskými štátmi na vypracovaní série krokov a nástrojov, ktoré sú zamerané na posilnenie pripravenosti a uľahčenie vzájomnej pomoci v prípade závažnej katastrofy. Čo je najdôležitejšie, mechanizmus – ktorý môže zmobilizovať ktorákoľvek krajina, ktorá je zasiahnutá závažnou katastrofou – teraz poskytuje podporu v reálnom čase v prípade rôznych mimoriadnych udalostí a umožňuje získavať skúsenosti a ťažiť z ponaučení.

Vnútroštátne orgány postihnutej krajiny môžu v prípade zásahu katastrofou predložiť žiadosť o pomoc Monitorovaciemu a informačnému centru (MIC), ktoré okamžite odošle žiadosť do svojej siete národných kontaktných miest. Potom je na jednotlivých krajinách, aby určili, či môžu ponúknuť pomoc. MIC zhromažďuje odpovede a krajina žiadajúca o pomoc si môže vybrať kapacity, ktoré potrebuje, aby doplnila svoje vlastné aktíva. Okrem toho môže MIC ponúknuť aj technickú pomoc a vyslať malé tímy odborníkov, aby koordinovali pomoc alebo nadviazali spojenie s vnútroštátnymi orgánmi alebo medzinárodnými organizáciami.

MIC zhromažďuje aj overené informácie počas celej mimoriadnej udalosti a zabezpečuje pravidelnú aktualizáciu pre všetky zúčastnené krajiny. V roku 2004 sa implementuje spoločný komunikačný a informačný systém (CECIS) zameraný na zabezpečenie ešte účinnejšieho toku informácií počas mimoriadnych udalostí.

MIC doteraz koordinovalo pomoc v oblasti civilnej ochrany v Európe pri rôznych prírodných a človekom spôsobených katastrofách. V posledných dvoch rokoch využilo pomoc v oblasti civilnej ochrany v Európe, ktorá bola organizovaná prostredníctvom mechanizmu, viac ako 10 rôznych krajín. Medzi typy pomoci, ktoré sa poskytujú prostredníctvom MIC, patrí celý rad tradičných činností v oblasti civilnej ochrany – vrátane boja s požiarmi, lekárskej pomoci,

hľadania a záchrany osôb – ako aj špecializovanejšie vybavenie alebo pomoc odborníkov. Podobná pomoc sa môže poskytovať na požiadanie v prípade teroristického útoku. Pridaná hodnota širokej spolupráce v EÚ sa môže realizovať vždy, keď rozsah katastrofy presiahne vnútroštátne kapacity, bez ohľadu na to, či ide o prírodnú katastrofu, technologickú haváriu alebo teroristickú hrozbu.

V ten istý deň, keď Európska rada 25. marca 2004 prijala Deklaráciu o solidarite, Komisia vyjadrila svoj zámer a záväzok ďalej posilňovať mechanizmus civilnej ochrany Spoločenstva. Oznámenie o posilnení kapacity civilnej ochrany v EÚ určilo tieto oblasti, ktoré si vyžadujú zlepšenie:

- intenzívnejšia koordinácia a komunikácia;
- súčinnosť technických zariadení, vrátane civilno-vojenskej súčinnosti;
- spoločné označenia zásahových tímov na zvýšenie viditeľnosti európskej solidarity;
- získavanie prostriedkov na financovanie prepravy zariadení a tímov v prípade katastrofy.

Komisia sa zaviazala v tomto smere ďalej zlepšovať systém vzájomnej pomoci. Aby bol tento systém účinný, každý z týchto návrhov si vyžaduje plnú podporu členských štátov.

2.2. Zvýšenie pripravenosti prostredníctvom odbornej prípravy a simulačných cvičení

Odborná príprava je základným kameňom pripravenosti a reakcie na mimoriadne udalosti. Na európskej úrovni venoval mechanizmus civilnej ochrany Spoločenstva značné úsilie na vytvorenie a implementáciu programu odbornej prípravy, ktorý je určený pre národných odborníkov a lídrov tímov. Tento program v súčasnosti pozostáva z troch zložiek: kurzy, simulačné cvičenia a systém výmeny odborníkov.

Cieľovými účastníkmi kurzov odbornej prípravy sú lídri národných tímov, styčné osoby a technickí, hodnotiaci a koordinační odborníci, ktorí sú vhodnými osobami, ktoré sa majú zúčastňovať na zásahoch európskej pomoci mimo svojej vlastnej krajiny. Učebný plán odbornej prípravy bol starostlivo zostavený tak, aby pokryl všetky potrebné znalosti a skúsenosti, ktoré účinne prispievajú k takýmto zásahom. Kurzy, ktoré trvajú jeden týždeň, podporujú aj vzájomnú súčinnosť medzi účastníkmi, aby sa presadila výmena informácií a znalostí o prístupoch iných krajín k civilnej ochrane.

Prvý cyklus kurzov odbornej prípravy už úspešne skončil. Bolo vyškolených viac ako 200 národných odborníkov a lídrov tímov. Komisia bude naďalej pokračovať, a ak to bude možné, zintenzívni svoje úsilie v tejto oblasti. Druhý cyklus odbornej prípravy začal v septembri 2004.

Okrem toho Komisia má v úmysle zorganizovať špeciálne kurzy odbornej prípravy, ktoré budú venované vybraným oblastiam. Tieto kurzy budú pravdepodobne zahŕňať odbornú prípravu venovanú témam súvisiacim s teroristickými útokmi, medzi ktoré patrí psychologická a psychologicko-sociálna starostlivosť o obete po útoku a zodpovedné osoby pracujúce v zamorenom prostredí, atď. Simulačné cvičenia sú dôležité na vytvorenie a udržanie výkonného a účinného systému reakcie, ktorý bude schopný zvládnuť ohrozenie verejnej bezpečnosti. Umožnia prvým zodpovedným osobám uplatniť svoje skúsenosti v

reálnom scenári a vytvoriť vyučovacie situácie na takej úrovni zložitosti, ktorá sa nedá dosiahnuť v kurzoch odbornej prípravy. Pre tých, ktorí majú na starosti tento systém, predstavujú jedinečnú príležitosť vyskúšať a vyhodnotiť postupy, identifikovať problémy a ťažiť zo skúseností z minulosti.

Od roku 2002 Komisia financovala organizovanie 8 hlavných simulačných cvičení na európskej úrovni, do ktorých boli zapojené tímy a odborníci z niekoľkých členských štátov. Tieto cvičenia sa uskutočňujú v rámci mechanizmu Spoločenstva.

Tri cvičenia boli špeciálne zostavené tak, aby zobrazovali teroristické scenáre: cvičenie Euratox (Francúzsko) v októbri 2002, cvičenie Spoločná vec (Dánsko) v októbri 2002 a cvičenie Reakcia EÚ (Belgicko) v januári 2003.

V rámci systému výmeny odborníkov môžu národní odborníci pracovať obmedzené obdobie v iných členských štátoch. Systém je zostavený tak, aby umožnil zdieľanie vedomostí a odborných znalostí a zabezpečil, aby všetky členské štáty mohli ťažiť z tejto kolektívnej základne vedomostí.

2.3. Určovanie a hodnotenie schopností

Teroristi budú naďalej odhaľovať a zneužívať našu zraniteľnosť. Ak zlyhá prevencia a odstrašovanie a dôjde k útokom, iba dobre organizovaný a účinný systém reakcie môže zaručiť rýchly návrat do normálneho stavu. To si vyžaduje zvýšený dôraz na pripravenosť na teroristické udalosti na všetkých úrovniach. Ako reakciu na túto skutočnosť Európska komisia vypracovala niekoľko činností a nástrojov, ktoré sú zamerané na určovanie a hodnotenie schopností civilnej ochrany, ktoré sú k dispozícii v prípade poskytovania pomoci na európskej úrovni.

Jedným zo spôsobov zvýšenia pripravenosti je zhromažďovanie informácií. Spoľahlivé a podrobné údaje o aktívach a schopnostiach, ktoré sú k dispozícii v prípade poskytovania pomoci na európskej úrovni, uľahčia plánovanie a môžu v dlhodobom horizonte zabezpečiť rozumnejšie využitie obmedzených zdrojov. Rozhodnutie Rady, ktorým sa zriaďuje mechanizmus Spoločenstva, uznalo túto potrebu a požiadalo členské štáty, aby sprístupnili informácie o tímoch civilnej ochrany a odborníkoch v oblasti civilnej ochrany mechanizmu Spoločenstva. Informácie získané od členských štátov boli zaradené do databázy civilnej ochrany, ktorú spravuje Komisia. Vyššie uvedené oznámenie o posilnení kapacity civilnej ochrany v EÚ určilo niekoľko informačných rozporov a vyzvalo členské štáty, aby poskytli podrobnejšie údaje umožňujúce lepšie plánovanie a pripravenosť.

V roku 2003 bol Vojenský výbor EÚ poverený, aby zriadil databázu vojenských zdrojov a schopností, ktoré sa týkajú ochrany civilného obyvateľstva pred účinkami teroristických útokov, vrátane chemických, biologických, rádiologických a nukleárnych (CBRN) útokov. V roku 2004 bol obsah vojenskej databázy sprístupnený mechanizmu Spoločenstva, aby sa zvýšila jeho celková schopnosť reakcie.

V reakcii na mandáty udelené na zasadnutí Európskej rady v júni 2004 Komisia začala nový proces, ktorý bol zostavený tak, aby zhodnotil schopnosti civilnej ochrany, ktoré sú k dispozícii na európskej úrovni pokiaľ ide o pomoc krajinám postihnutým hlavným teroristickým útokom. Táto úloha nemá v úmysle poskytnúť realistický obraz o všetkých vnútroštátnych zdrojoch civilnej ochrany, ktoré sú k dispozícii v zúčastnených krajinách, ale

špeciálne sa zameriava sa zdroje a schopnosti, ktoré by sa mohli sprístupniť, aby pomohli iným krajinám v prípade závažného teroristického útoku.

Aby Komisia určila potreby pomoci na úrovni EÚ a zdroje, ktoré sú k dispozícii pre takéto zásahy pomoci, prijala prístup založený na scenári. S pomocou národných odborníkov Komisia pripravila obmedzený počet scenárov reakcie na teroristické útoky. Na základe scenárov Komisia vypracovala konsolidovaný zoznam zdrojov a schopností civilnej ochrany, ktoré sú nevyhnutné na zvládnutie dôsledkov závažných teroristických útokov v Európe. Zostavila komplexný dotazník zameraný na kvantitatívne aj kvalitatívne informácie a 17. augusta 2004 požiadala 30 krajín zúčastňujúcich sa na mechanizme Spoločenstva, aby poskytli informácie o pomoci v oblasti civilnej ochrany, ktorú by mohli ponúknuť pri každom z týchto scenárov. Medzitým vojenský pracovníci EÚ začali zdokonaľovať vojenskú databázu na základe konsolidovaného zoznamu a dotazníka, ktoré vypracovala Komisia.

Po získaní informácií Komisia zjednotí informácie a začne pripravovať vnútornú správu EÚ, ktorá zhodnotí schopnosti, ktoré sú k dispozícii na európskej úrovni na pomoc krajinám postihnutým závažným teroristickým útokom. Táto správa bude predložená na decembrovom zasadnutí Európskej rady. Správa by mohla byť jedinečným politickým nástrojom Európskej únie a členských štátov, ktorý im umožní ďalej posilňovať rámec civilnej ochrany v Európe a konsolidovať záväzky solidarity, ktoré prijali.

Doteraz poskytlo príslušné informácie iba niekoľko členských štátov. Ak má mať Únia presný obraz o svojej schopnosti reagovať a ak má ďalej posunúť schopnosť plniť svoj záväzok solidarity, je potrebné, aby sa na tom v plnej miere zúčastnili všetky členské štáty.

3. OCHRANA ZDRAVIA

3.1. Výzva

Incidenty a teroristické útoky, ktoré využívajú výbušniny, chemické a biologické látky, môžu byť ohromne ničivé a nákladné, dokonca aj vtedy, ak nezabíjajú, nemrzačia či nezahŕňajú látky „neobmedzenej katastrofy“, medzi ktoré patria kiahne, ktoré sa budú naďalej šíriť, pokiaľ sa neuplatnia účinné protiopatrenia. Kroky v oblasti ochrany zdravia slúžia na pokrytie celého spektra činností od hodnotenia rizika cez odhaľovanie alebo vylúčenie prítomnosti biologických, chemických alebo rádioaktívnych látok v balíkoch, environmentálnych častiach alebo ľuďoch, zvieratách alebo rastlinách prostredníctvom oznamovania rizika medzi zdravotníckymi orgánmi, odborníkmi pôsobiacimi v oblasti zdravotníctva a verejnosťou, až po riadenie rizika, ktoré zahŕňa zavedenie alebo uplatňovanie protiopatrení, medzi ktoré patria informačné správy pre cestujúcich, kontrola a sledovanie kontaktov, očkovanie, správa terapií a liečby, dekontaminácia, prvé ošetrovanie veľkého počtu zranených, izolácia, karanténa, zákaz prevádzky a pohybu a likvidácia odpadu.

3.2. Spolupráca v oblasti zabezpečenia zdravia

Členské štáty a Komisia spolupracujú pri zabezpečovaní primeranej kapacity a schopností a zvyšovaní pripravenosti a reakcie v sektore zdravia v prípade akéhokoľvek incidentu, bez ohľadu na jeho pôvod. V novembri 2001 sa dohodli na programe zabezpečenia zdravia, ktorý bol predmetom oznámenia Komisie KOM(2003) 320 z 2. júna 2003.

3.3. Uvedomenie si hrozby a opatrenia v oblasti príkazov a kontroly: Mechanizmus na výmenu informácií, poradenstvo a koordináciu

Platformou koordinácie zabezpečenia zdravia v EÚ je Výbor pre zabezpečenie zdravia, ktorý bol založený v novembri 2001 ministrami zdravotníctva a komisárom pre ochranu zdravia spotrebiteľov. Vymieňa si informácie o ohrození zdravia, koordinuje pripravenosť v oblasti zdravia a plány reakcie na mimoriadne udalosti a stratégie riadenia krízy, dáva podnet k ostražitosti a komunikuje rýchlo v prípade udalostí súvisiacich so zdravím, ktoré sa týkajú EÚ, poskytuje poradenstvo v oblasti riadenia rizika a pomáha a podporuje odbornú prípravu a šírenie správnych postupov a skúseností.

Bezpečný systém rýchleho varovania (RAS-BICHAT), ktorý funguje 24-hodín 7 dní v týždni, spája Komisiu a členov Výboru pre zabezpečenie zdravia s podpornými kontaktnými miestami v príslušných vládnych orgánoch. Dopĺňa systém včasného varovania a reakcie (EWRS), ktorý bol zriadený rozhodnutím Komisie 2000/57/ES z 22. decembra 1999 na účel formálneho oznamovania prepuknutia udalostí, poradenstva a koordinácie protiopatrení na základe podmienok rozhodnutia č. 2119/98/ES Európskeho parlamentu a Rady. Oba systémy sú prepojené v rámci príslušných operačných postupov so všetkými systémami varovania v EÚ v oblasti zdravia a so systémami, ktoré môžu skúmať a sumarizovať informácie sprístupnené prostredníctvom tlačových agentúr, iných spravodajských médií a špecializovaných zdrojov na Internete, aby poskytli predbežné varovanie o nepriaznivých udalostiach.

Systémy varovania a koordinácia opatrení, ktoré sú zabezpečené touto platformou spolupráce v oblasti ochrany zdravia, sa uplatňujú pri celom rade udalostí od jednoduchých príhod a hrozieb, medzi ktoré patria oznámenia o zásielkach nebezpečných potravín a odoslaní podozrivých listov, až po masové nehody a zákaz pohybu, čo si môže vyžiadať uplatňovanie významného presadzovania práva, bezpečnosti a dokonca vojenských zdrojov.

3.4. Dohľad a odhaľovanie: Schopnosť vykonávať inventúru, odhaľovať a identifikovať

Na základe určitých kritérií, medzi ktoré patria infekčnosť, virulencia, odolnosť v prostredí, jednoduchosť manipulácie a rozširovania a existencia schopnosti čeliť ich šíreniu a účinkom, boli uprednostnené biologické látky.

Je sedem laboratórnych ústavov v piatich členských štátoch EÚ, ktoré sú spôsobilé na to, aby manipulovali a schvaľovali vzorky a preparáty vysokorizikových látok, akými sú vírusová hemoragická horúčka alebo vírusy kiahní (laboratóriá P4). Medzi týmito laboratóriami bola vytvorená sieť, ktorá poskytuje všetkým členským štátom diagnostické služby so zaručenou kvalitou a ktorá je k dispozícii na zavolanie 24h/7 dní, aby rýchlo komunikovala s národnými orgánmi a Komisiou a organizovala testy a cvičenia, odborné školenia a rozvoj skúseností.

Aby sa posilnila ochrana biologickej bezpečnosti, Komisia zaviedla od júna 2003 povinný dohľad nad *Bacillus anthracis* (pre antrax), *Franciscella tularensis* (pre tularémiu), *Coxiella burnetii* (pre horúčku Q) a *Variola major* (pre kiahne) tým, že ich pridala do zoznamu EÚ špeciálnych látok a stanovila prípadové vymedzenia pre tieto látky v rozhodnutí Komisie 2003/534/ES zo 17. júla 2003. Na účel identifikácie v jednotnom nástroji a stanovenia prioritných krokov spojených so zabezpečením zdravia bola okrem toho vypracovaná matica spolu s rozhodovacím algoritmom, aby ju používali príslušné vnútroštátne orgány v EÚ.

3.5. Reakcia a obnova: Databáza zásob liekov a zdravotných služieb a opatrenia na zabezpečenie liekov, špecialistov, iných lekárskych materiálov a infraštruktúry

V EÚ nie sú žiadne schválené vakcíny proti takým patogénom ako kiahne alebo mor. Schválené antraxové vakcíny nie sú široko dostupné. Využila sa príležitosť navrhovaná na základe súčasného preskúmania farmaceutických právnych predpisov EÚ na zavedenie právnych zmien a doplnení, aby sa umožnila distribúcia a predpisovanie na trhu nepovolených liekov za primeraných podmienok zodpovednosti.

Analýza kapacity priemyslu v oblasti antibiotík ukázala, že je veľmi pravdepodobné, že bude zabezpečené dostatočné zásobovanie, aby sa uspokojil dopyt pri všetkých predvídateľných situáciách. Získali a zdieľali sa utajené informácie o zásobách vakcín biologických agensov, antibiotík, protilátok a antivirotík v členských štátoch a dosiahla sa zhoda pokiaľ ide o všeobecné informácie, ktoré je potrebné zhromažďovať o lekárskych zdrojoch na účely vzájomnej pomoci pri katastrofálnych lekárskych situáciách. Väčšina členských štátov má alebo získava zásoby vakcín proti kiahňam. Zásobovanie imunoglobulínom, ktorý sa používa na liečenie vážnych škodlivých reakcií na vakcíny, nie je dostatočné. Štúdia Komisie o riedení súčasných vakcín proti kiahňam ukázala, že v prípade núdzových podmienok bude problematická. Kroky sú teraz namierené na vyvinutie bezpečnejších vakcín a formulovanie stratégií v oblasti očkovania, vrátane pandemickej chrípky. Na požiadanie Komisie Európska agentúra na hodnotenie liekov vydala usmernenia o používaní liekov proti potenciálnym patogénom a vývoji vakcín proti kiahňam na báze vírusu kravských kiahní.

Na základe zhody a procesu klasifikačného hodnotenia v oblasti týkajúcej sa *antraxu, kiahní, botulizmu, moru, tularémie, vírusov hemoragickej horúčky, brucely, horúčky Q, vírusov encefalitídy, sopľavky a melioidózy* boli vypracované a vydané klinické usmernenia na zisťovanie a prípadové riadenie chorôb súvisiacich s patogénmi, ktoré sa môžu použiť pri úmyselnom uvoľnení.

Séria zoznamov chemických látok bola vypracovaná pre prípad terorizmu spojeného s použitím chemických látok, aby sa dospelo ku skupine látok, ktoré si vyžadujú rovnaké prístupy verejného zdravia a liečebné prístupy. Zhodnotili sa klinické a toxikologické aspekty a údaje z výskumu centier pre jedy, ktorý uskutočnila Komisia, sa použili na vypracovanie katalógu klinickej a laboratórnej expertízy v EÚ. Bude vytvorená sieť centier určených na reakciu na chemické látky, ktoré budú podávať správu o udalostiach týkajúcich sa EÚ a poskytovať poradenstvo v oblasti protiopatrení. Nakoniec sa od Európskej agentúry na hodnotenie liekov získalo a uverejnilo usmernenie o používaní protilátok a liekov v prípade chemických látok.

Vedomosti o látkach používaných na účely terorizmu a zodpovedajúcich chorobách, ich klinickom a epidemiologickom zvládnutí a ich laboratórnej analýze sú obmedzené, a teda existuje stimul identifikovať príslušných odborníkov v EÚ a uviesť ich v registri, ktorý budú spoločne zdieľať orgány členských štátov. Odborníkov vymenúva Výbor pre zabezpečenie zdravia v súlade s kritériami týkajúcimi sa kvalifikácie, skúseností a pripravenosti na zákrok.

3.6. Prevencia a ochrana: Zákaz pohybu látok a biologická bezpečnosť

EÚ má prísny regulačný režim na evidenciu chemických, biologických, rádioaktívnych a jadrových látok a materiálov. Smernice o biologických a chemických látkach na účel ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci zaviedli od roku 1990 povinnosti týkajúce sa vlastníctva, skladovania, manipulácie a používania týchto látok na všetkých pracoviskách,

vrátane laboratórií, výskumných a vzdelávacích inštitúcií, nemocníc, atď. Vyžadujú aj primeranú odbornosť a registrovanie osôb, ktoré sa zúčastňujú na všetkých vyššie uvedených činnostiach. Prísne podmienky platia pre registrovanie a manipuláciu s rádioaktívnymi látkami v sérii smerníc, ktoré sa týkajú rádiologickej ochrany verejnosti a pracovníkov pred ionizujúcim žiarením. Prísne podmienky a bezpečnostné opatrenia platia aj v oblasti bezpečnosti potravín, vo veterinárnom sektore a sektore zdravia rastlín. Povinný režim sa uplatňuje pri vývozoch predmetov dvojakého použitia a technológií, ktoré obsahujú zoznamy rádiologických, jadrových, biologických a chemických látok, pre ktoré platia prísne opatrenia spojené s medzinárodnými režimami na nešírenie a dojednania o kontrole vývozu.

3.7. Posilňovanie pripravenosti a reakcie

Plánovanie pripravenosti a reakcie je kľúčovou prioritou v EÚ. Najdôležitejším cieľom je, aby členské štáty vytvárali kompatibilné a vzájomne použiteľné protiopatrenia. Na tento účel boli zhromaždené vnútroštátne núdzové plány v oblasti zdravia. V roku 2005 sa v EÚ uskutočnia hodnotiace cvičenia v oblasti kiahní a pandemickej horúčky, aby sa zhodnotili oznámenia a kompatibilita vnútroštátnych plánov. V marci 2004 Komisia uverejnila pracovný dokument, stanovujúci podrobne vypracovaný program pripravenosti Spoločenstva a plánovania reakcie v prípade pandemickej horúčky. Teraz pracuje na príprave všeobecného núdzového plánu pre EÚ v oblasti zdravia.

Členské štáty a Komisia pripravujú modely predpovedí o postupe choroby a šírení látok pri rôznych scenároch a premenlivých kvantitatívnych a kvalitatívnych informáciách o pohybe ľudí, sociálnych zvykoch, rôznych geografických, poveternostných, dopravných a štandardných podmienkach, aby posúdili dopad konkrétnych protiopatrení v oblasti ochrany zdravia, medzi ktoré patria karanténa a masové očkovanie. Tieto činnosti sú spolufinancované zo Spoločenstva a finančné prostriedky sa poskytujú v rámci programu verejného zdravia na roky 2003-2008.

Bol vypracovaný program odbornej prípravy s dvoma vetvami: Prvou vetvou je odborná príprava v oblasti vyšetrovania prepuknutia nákazlivých chorôb (EPIET), ktorú spoločne financujú Komisia a členské štáty a ktorá zabezpečuje jednoduché flexibilné rozšírenie odborných vedomostí na území a mimo územia EÚ. Druhou vetvou je kurz odbornej prípravy a vytvorenie materiálov o súdnej epidemiológii, ktoré sa pripravili spolu s Europolom na spoločnú odbornú prípravu školiteľov z členských štátov z útvarov presadzovania práva a epidemiologických služieb v teréne.

Budúce Stredisko Európskej únie na prevenciu a kontrolu chorôb (schválené Európskym parlamentom a Radou 21. apríla 2004 po predložení návrhu Komisie) bude kľúčovým hráčom pri poskytovaní poradenstva členským štátom a inštitúciám EÚ, ako aj pri implementácii krokov súvisiacich s dohľadom a reakciou v oblasti zabezpečenia zdravia.

3.8. Medzinárodná spolupráca

Akčnú iniciatívu na globálne zabezpečenie zdravia prijali G7 a mexickí ministri zdravotníctva a komisár Byrne v Otave 7. novembra 2001 a má podobné ciele ako sú ciele spolupráce EÚ. Zmluvné strany iniciatívy vypracovali typický systém na oznamovanie rizík a algoritmy na reakciu pri rôznych scenároch, konalo sa školenie venované opatreniam proti kiahňam a opatreniam na izoláciu pacientov, vykonávajú sa testy medzi laboratóriami v rámci platformy spolupráce medzi laboratóriami a zaviedlo sa oznamovanie a koordinácia rizík prostredníctvom spoločnej siete. Neustále prebieha spolupráca v oblasti vyšetrovacích techník

v teréne, udalostí spojených s chemickými prostriedkami a plánovania chrípky a v septembri 2003 sa uskutočnilo cvičenie na hodnotenie plánu týkajúceho sa kiahní (Global Mercury). Komisia pokračuje v platforme spolupráce v oblasti biologickej bezpečnosti a výskumu biologickej bezpečnosti. Ministri a komisár sa pravidelne stretávajú, aby zhodnotili dosiahnutý pokrok.

Komisia spolupracuje so Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO) pri aktivitách, ktoré sa týkajú bioterorizmu, po prvé, v súvislosti s iniciatívou z Otavy, a po druhé, v súvislosti s prebiehajúcimi iniciatívami WHO na zlepšenie činností siete globálneho prepuknutia a reakcie.

4. SIETE SYSTÉMOV RÝCHLEHO VAROVANIA V SPOLOČENSTVE

4.1. Súčasné pohotovostné systémy Komisie určené na rýchle varovanie

Komisia rozvinula operačnú schopnosť pomáhať pri reakcii na celý rad mimoriadnych udalostí. Výsledkom je vytvorenie niekoľkých systémov rýchlej reakcie (RAS), medzi ktoré patrí MIC (Monitorovacie a informačné centrum zjednodušujúce a podporujúce vzájomnú pomoc medzi zúčastnenými krajinami), systém ECURIE (v prípade rádiologickej udalosti), BICHAT (v prípade biologických a chemických útokov a hrozieb), RAPEX (zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov – nepotravinové aspekty), RASFF (zdravie spotrebiteľov vo vzťahu k potravinám a krmivám), EWRS (nákazlivé choroby), EUROPHYT (fyto-zdravotná sieť: zachytávanie organizmov, ktoré sú škodlivé pre rastliny), SHIFT (kontrola zdravotného stavu dovážaných zvierat) a ADNS (zdravie zvierat).

Jednotlivé siete zvyčajne pozostávajú zo siete na výmenu informácií „na základe 24-hodinovej komunikácie“, ktorá prijíma a spúšťa stav pohotovosti a zasiela a prijíma informácie do/z členských štátov, asociovaných krajín alebo centra reakcie na mimoriadnu udalosť IAEA. Kým presný rozsah, postupy a účel každého s týchto systémov sa líšia, všetky majú rovnaký cieľ rýchlo a účinne reagovať na mimoriadne udalosti. Súčasné siete a systémy varovania majú vynikajúcu bilanciu a preukázali svoju hodnotu pri včasnom a účinnom vysporiadaní sa s varovaniami a tokmi informácií. Vytvorili predovšetkým vieru a vzájomnú dôveru a oporu medzi špecializovanými úradmi.

4.2. Konsolidovanie pohotovostných systémov, ktoré riadi Komisia

Informácie o bezprostrednej alebo blížiacej sa hrozbe alebo útoku/katastrofe môžu doraziť ku Komisii prostredníctvom ktoréhokoľvek z jej RAS. Keďže varovania sú často odovzdávané prostredníctvom rozmanitých vstupných bodov, Komisia musí zabezpečiť, že príslušné informácie budú okamžite rozšírené medzi všetky jej útvary a príslušné vnútroštátne orgány. Niektoré mimoriadne situácie môžu byť tak vážne a riziko, že sa zmenia na vážnu krízu tak veľké, že celková koordinácia prakticky všetkých politík EÚ je nevyhnutná. Spolupráca a koordinácia medzi všetkými príslušnými systémami rýchleho varovania (vrátane siete na presadzovanie práva a siete kritickej infraštruktúry) je neodmysliteľná v prípade závažného teroristického útoku alebo katastrofy.

Aby sa posilnil prínos Komisie k boju proti terorizmu, Komisia vytvorí bezpečný všeobecný systém rýchleho varovania (ARGUS), aby spojila všetky špecializované systémy mimoriadnych udalostí, ktoré si vyžadujú kroky na európskej úrovni. Na súčasných štruktúrach, ktoré sú k dispozícii v rámci Komisie, bude vytvorený a vybudovaný nový

centrálny vstupný bod. Nový systém bude rešpektovať špecifické charakteristiky, schopnosť a odbornosť jednotlivých a špecializovaných systémov, ktoré budú naďalej vykonávať svoje súčasné funkcie. Keďže v počiatočnej fáze udalosti (napr. výbuch) nie je často jasné, či ide o nehodu alebo teroristický útok, pôsobnosť tohto systému sa nebude striktne obmedzovať na teroristické útoky, ale bude zahŕňať všetky krízové centrá a mechanizmy rýchlej reakcie zamerané na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany.

Pokiaľ ide o vytvorenie systému ARGUS, v Komisii má byť zriadené centrálne krízové centrum, ktoré má spájať zástupcov všetkých príslušných útvarov Komisie počas mimoriadnej udalosti. Toto krízové centrum by koordinovalo úsilie, aby sa vyhodnotili najlepšie praktické možnosti týkajúce sa podnikania krokov a aby sa rozhodlo o vhodných opatreniach, ktoré sa týkajú reakcie. Komplexný pohotovostný systém fungujúci na úrovni EÚ si vyžaduje, aby v spojení s každým stupňom rizika existoval jednotný prístup k analýze rizika (hodnotenia, úrovne bezpečnosti, kroky týkajúce sa reakcie, atď.). Preto je potrebné vypracovať systém analýzy bezpečnostného rizika, pomocou ktorého sa môžu spustiť ďalšie bezpečnostné opatrenia všeobecne, a ak to bude vhodné, najmä využívanie špecializovaných opatrení. Členské štáty, ktoré nechcú uplatňovať niektoré opatrenie, budú môcť riešiť špecifickú hrozbu alternatívnymi bezpečnostnými opatreniami.

4.3. Sieť Európskej únie na presadzovanie práva

Jediným chýbajúcim článkom súčasných systémov RAS riadených na úrovni EÚ je systém varovania, ktorý sa týka verejného poriadku a bezpečnosti pokiaľ ide buď o prípravu na krízu alebo reakciu na krízu a zahŕňa presadzovanie práva. Reakcie na teroristické útoky si okrem súčasných systémov vyžadujú súčinnosť tradičného presadzovania práva. Európska sieť na presadzovanie práva (LEN) má byť založená a riadená EUROPOL-om. Má byť pripravená do roku 2005. Bude pozostávať zo spoločnej siete s prístupmi na mnohých úrovniach fungujúcej 24 hodín/7 dní v týždni a bude slúžiť najmä Spoločenstvu na presadzovanie práva v EÚ a využívať súčasné bezpečné komunikačné kanály siete Europolu. Systém ARGUS musí byť upovedomený, ak by LEN bola spustená vnútroštátnymi agentúrami na presadzovanie práva a naopak. Europol otvorí operačné centrum, ktoré bude fungovať ako komunikačné centrum s pracovníkom Europolu na zavolanie 24 hodín/7 dní v týždni. Na základe zavolania môže pracovník Europolu komunikovať so styčnými pracovníkmi Národného úradu pri Europole. LEN si vyžiada prijať operačné usmernenia na zaobchádzanie s varovaniami siete Europolu na presadzovanie práva a schváliť parametre kritérií oznamovania a klasifikáciu udalostí. Členské štáty budú musieť určiť zodpovednú kontaktnú osobu, ktorá bude oprávnená vydávať/prijímať varovania a podnikať ďalšie kroky, ak to bude potrebné.

4.4. Varovná informačná sieť Európskej únie pre najdôležitejšiu infraštruktúru

Ako je uvedené v oznámení „Ochrana najdôležitejšej infraštruktúry v boji proti terorizmu“, Komisia stanoví najneskôr do konca roku 2005 európsky program na ochranu najdôležitejšej infraštruktúry. Komisia je toho názoru, že je potrebné zriadiť varovnú informačnú sieť pre najdôležitejšiu infraštruktúru (CIWIN). Systém ARGUS by mal pôsobiť spolu s CIWIN rovnakým spôsobom, ako pôsobí spolu s inými RAS.

TECHNICAL ANNEXES

ANNEX 1

1. MULTI-SECTOR RESPONSE FOR HEALTH PROTECTION

Chemical, biological, radiological and nuclear terrorism has direct consequences not only for people, but also for the environment, the food chain and for property. Preventing terrorist acts and mitigating their consequences requires a mobilisation of actors and resources in many sectors other than health. Of major importance to health security are the measures and actions in food, animal, plant and water safety.

1.1. Food safety

The EU has a broad body of legislation which covers primary production of agricultural products and industrial production of processed food. This legislative body provides different means to respond to situations in specific sectors. The measures that would be taken in response to a terrorist act in the food sector are not fundamentally different from those adopted by the EU in response to accidents in the recent past. The aspect of the fight against bio terrorism that needs developing is the organisation of upstream information, investigation and information-gathering within the territory of the EU and third countries as well as an improved cooperation between authorities and those working in the food chain and their education.

1.2. Animal safety

Many EU regulations exist in the area of animal safety. In response to animal health emergencies, the Commission will adopt urgent safeguard measures to supplement existing regulations. The Commission manages a bank of about 40 million doses of various antigens of the foot-and-mouth disease virus for the rapid formulation of vaccines. There is on-going reinforcement of banks of vaccines against foot-and-mouth, classical swine fever, avian influenza and bluetongue. Imports are subject to strict controls at the EU borders.

1.3. Plant safety

Structures specifically intended to prevent the abuse of plant protection products, which sample, analyse and inspect randomly and at regular intervals, are already in place in the EU. Phytosanitary laboratories exist in all Member States. Strict notification requirements are enforced and inspections are carried out in third countries for plants intended for planting and for specified plant products. A system is also in place for temporary safeguard measures in the case of an imminent danger of introduction or spread of harmful organisms.

1.4. Water safety

As regards water safety, EU laws on the quality of drinking water and on the quality of surface waters used for drinking water abstraction are been reviewed to check whether they sufficiently cover the requirements for constant monitoring of drinking water and other appropriate monitoring and early warning systems. Multi-barrier systems, the use of appropriate markers at key points and the introduction of and adherence to the HACCP system by suppliers are being promoted in the context of the programme on health security to enhance safety and confidence in early detection of infective agents and toxicants.

ANNEX 2

1. ACTIONS IN OTHER FIELDS

1.1. Enhancing the protection of the external border with regard to the movement of goods

As the EU is a Customs Union, the protection of the Internal Market relies exclusively on the mechanisms in place at the external border and their efficient application.

The fight against terrorism or any other external threat relies on the capacity of the national customs authorities to block entry at the border of all goods that could present a danger to the EU while not hampering legitimate trade. With this in mind the Commission presented a Communication to the Council on the role of customs in the integrated management of the external border (COM(2003) 452).

Questions such as a common approach to risks or guaranteeing an appropriate level of human resources and equipment are examined in this Communication and further action in this area both by the Commission and the Member States is under consideration.

At the same time, agreement between the Community and the United States in the framework of their "Container Security Initiative" has been achieved. Bilateral negotiations on its implementation are continuing.

1.2. Export control lists

The EU has a compulsory regime for the control of exports of dual-use items and technology which contains lists of radiological, nuclear, biological and chemical agents etc. for which strict provisions linked to international non-proliferation regimes and export control arrangements apply. In the area of exports of dual use technologies (civil technologies which can be used for military purposes in particular for production or delivery of Weapons of Mass Destruction), "the responsibilities of exporters of dual use items as defined in Regulation 1334/2000 (legal and natural persons) in ensuring that exports of dual use technologies does not contribute to the development of Weapons of Mass Destruction by terrorists are extremely important. It is increasingly recognised that regular dialogue between exporters and national authorities and regular information and awareness raising by national authorities vis-à-vis their dual use suppliers are a prerequisite for the efficient implementation of Regulation 1334/2000.

At EU level, a working group established by the article 18 of the Regulation 1334/2000 has met regularly and facilitated interaction between EU Member States' authorities responsible for issuing export licenses of dual use items and exporters. However, the Commission is conscious that this dialogue can be improved and has started to consider options for such improvement which have been shared with UNICE at the highest levels as a follow up to the Thessaloniki Action plan against the proliferation of WMD (which includes a number of actions aiming at strengthening the community export control regime and at making the EU a leading player in the international export control regimes).

Concerns over the adverse impact of controls on public health activities, such as barriers for and delays in the transport of agents, samples, reagents and specimens for tests and comparisons, persist among national public health agencies and laboratories. Commission services have raised the attention of the EU Member States in 2002 on the risks that delays arising from the implementation of national- (EC) export control legislations in a number of important suppliers of relevant dual-use biological technologies (EU and non EU such as USA, Japan, Australia, Canada) might create in case of a public health crisis whose solution would imply quick international cooperation and move of sensitive dual use items across international borders.

The Commission has made a number of proposals for follow up regarding the strengthening of the community export control regime in the enlarged EU. In particular the Commission has drawn the attention of the EU Member States and of key third countries to the risks that non membership of new EU Member States in export control regimes such as Missile Technology Control Regime and Wassenaar Arrangement present in terms of weakening of the international export control regimes and for the very functioning of the Community export control regime due to the single market for dual-use items. The Commission has coordinated the Task Force in charge of the Peer Reveiws of Member States' application of Regulation 1334/2000 in conformity with the Thessaloniki Action Plan. Drawing on the peer review visits which are now finished, the Task Force will present a report to the WP Dual Use with suggestions for follow-up which should be of interest not only to the export control licensing officers of the EU but also to all the EU actors involved in the fight against terrorists getting access to dual use technologies in the EU.

Resolution 1540 of the UN Security Council which calls for all States to adopt measures to ensure that terrorists do not access relevant dual use technologies contains important provisions regarding controls of exports of dual use items. The Commission is contributing to the work carried out in the UN Committee 1540 established to monitor the implementation of this Resolution. The Commission has prepared its contribution on the aspects of the implementation of the Resolution which is of EC competence and it has been agreed that all Member States will mention it in their national report to the UN committee in charge of Resolution 1540.

1.3. The EU Solidarity Fund

Bearing in mind the significant costs involved after a major terrorist attack or natural disaster there exist a need to alleviate the financial consequences for those affected by it. The Commission is currently reviewing the possibility of a common approach to emergency situations through a revised EU solidarity fund (in addition to national compensation schemes) with the objective to provide financial aid to cope with emergency situations in the aftermath of an unforeseen crisis (COM(2004) 487). Such an instrument would provide funding to give support to victims of terrorism as well as to alleviate the effects of other natural and/or man-made disasters or public health crises.

Support to the victims and their families as well as contributions to rehabilitations efforts must be an integral part of the response to terrorist attacks in a society bound by solidarity. The Commission is currently working on different aspects of this response and implementing a pilot project agreed upon by the Parliament to support the financing of projects intended to help the victims to recover and to raise awareness of the public against terrorist threat.

1.4. Research and technology development

Following the different requests from the Parliament and the Council, the Commission has started a Preparatory Action entitled "Enhancement of the European industrial potential in the field of Security research 2004-2006", with a view to contributing to the improvement of the European citizens' security and to reinforce European technological and industrial potential in this area. This Preparatory Action covers the period 2004-2006 and addresses five main areas, including the protection against terrorism.

A Group of Personalities (GoP) was established in 2003 and tasked to propose key orientations, principles and priorities for a future European Security Research Programme (ESRP). The GoP report describes the essential elements of a **"**European Security Research Programme" (ESRP) and its contribution to address the new security challenges of a changing world. Its main recommendations include:

- The establishment of an ESRP, from 2007 onwards, with funding of at least 1 billion Euros per year, additional to currently existing resources,

- The creation of a **"**European Security Research Advisory Board" to define strategic lines of action, user involvement, implementation mechanisms and a strategic agenda for the ESRP,

As a follow-up, the Commission adopted on 7 September 2004 a Communication entitled "Security Research: The Next Steps" (COM(2004) 353) to initiate a debate with the Council and the Parliament. It subscribes to the main thrust of the report and indicates steps to be taken to progress the activity:

- Consultation and cooperation with stakeholders, especially via the "European Security Research Advisory Board" to be established in 2004.

- Development of an ESRP, to become, from 2007, a specific programme within the 7th Framework Programme of Community Research.

- Ensuring an effective institutional setting, taking into account Common Foreign and Security Policy and European Security and Defence Policy and other relevant Community policies (e.g. fight against terrorism including bio-terrorism, cross border control, transport, environment,…), and developing cooperation and synergies with the European Defence Agency.

- Establishing a governance structure responding to the needs of security research work in terms of contract, participation and funding.

In fields directly related to biological and chemical terrorism, the 6th Framework Programme's Scientific Support to Policies activities covers "Civil protection (including biosecurity and protection against risks arising from terrorist attack) and crisis management". Research is currently ongoing on biological agents, risk assessment, crop bioterrorism and modelling the propagation of bioterrorist agents. The Commission can also call upon the advice of the EU Research Group on Countering the Effects of Biological and Chemical Terrorism, encompassing experts from the Member States was established as a follow up to the Research Council of 31 October 2001.

The Commission has developed real time systems for emergency management (e.g. to help emergency response in transport accidents involving dangerous substances). Similar systems could be developed as early warning to address deliberate attacks in the areas of civil protection and health security. The Commission will further work on the establishment of a European level threat assessment methodology.

Improved surveillance on disease monitoring could be supported by the Commission's Joint Research Centre through the development of real-time monitoring networks, integrating normalised instrumentation (e.g. on capture systems for biological vectors) and sensors, remote sensing data, and meteorological data, which then feed into models that can provide alerts in the case of an outbreak, predict the spreading of diseases and be used to take preventive actions. In addition to disease monitoring, other vulnerabilities in the food chain can be reduced by improved traceability systems (e.g. in the cold chain, in feedstock and in food products), where the Commission can use its expertise developed in animal and meat traceability.

In addition, the Commission's services has substantial experience in the analysis of lessons learned concerning the management of past industrial and natural disasters, it can expand on this experience to collate and analyse data concerned with deliberate attacks on installations. The information could be conveyed to national civil protection agencies thereby contributing to the development of appropriate prevention, preparedness and response measures to address deliberate terrorist threats.

Further improvement and validation of Commission and external dispersion models of radioactive substances for the consequence modelling of various types of scenarios including 'dirty bomb explosions' will be supported by the Commission's Joint Research Centre. Other improvements include extending the geographic coverage of existing dispersion models to the entire EU territory, and integration of existing dispersions models within Commission interactive impact analysis map-based tools to provide the dispersion models with additional functionality in order to improve their scenario and impact analysis functionalities (such as estimating affected population and critical infra-structures within the vicinity of the incident). Development of statistical techniques will improve the Commission's early warning rapid alert system on outbreaks of communicable diseases by further studying bio-terror related incidents and outbreaks at large.

1.5. The Commission's internal rules of procedure for crises

On 5 March 2003 the Commission adopted a Decision[1] amending its internal Rules of Procedure for crises which directly affect the safety, operation and integrity pf the Commission in terms of persons, buildings and information. In this regard on 26 March the Commission adopted a second Decision[2] on security in crisis situations which institute operational procedures for a new crisis management structure.

---

1 Minutes of the 1603rd meeting of the Commission of 5 March 2003, point No 9: doc. No C(2003) 744/2.

2 Written procedure No E/479/2003: document No C(2003) 972 of 21 March 2003.